

מן התלמוד

סדר נשים, מסכת כתובות, דף ס'

אמר אביי: האי מילתא דאמור רבנן אפילו ביעתא בכותחא לא לישרי איניש במקום רבין - לא משום דמיהזי כאפקרותא, אלא משום דלא מסתייעא מילתא למימרא. דהא אנא גמירנא ליה להא דרב ושמואל, אפילו הכי לא מסתייעא לי מילתא למימור.

ביעתא בכותחא - ביצה בכוח (ביטוי לדבר שברור שהוא מותר)
לא לישרי איניש - לא יתיר אדם
לא מסתייעא מילתא - לא מצליח הדבר

הסבר: חכמים אמרו, שאפילו הלכה פשוטה ביותר לא ראוי לתלמיד להורות במקום רבו, לא משום שזה נראה כזלזול בכבוד הרב, אלא משום שלא תהיה לו סייעתא דשמיא בזה. על כך אומר אביי, שכך היה המקרה אצלו, שלמרות שלמד את ההלכה אצל רב ושמואל - טעה בה כאשר בא להורות במקומם.

| על המפה

אחוזת שושנה-כוכב הירדן-כוכב הרוחות

כוכב הרוחות הוא אתר ארכיאולוגי בגליל התחתון. הוא נקרא גם כוכב הירדן ויפה נוף. במקום נמצאים שרידים של היישוב "כוכב" מתקופת התלמוד, ביניהם בית כנסת ואבנים עם סמל המנורה, ושרידיה של מצודה צלבנית שנבנתה במאה ה-12. במאה ה-18 נבנה במקום כפר בדואי, שנכבש במלחמת העצמאות. המקום נקרא כך על שם הרוחות החזקות הנושבות בו, וכונה על ידי הצלבנים "יפה נוף" בשל הנוף המרהיב הנשקף ממנו. בשנת 1959 הקים מאיר הר ציון בסמוך למצודה את אחוזת שושנה, שנקראה על שם אחותו שנרצחה על ידי בדואים במדבר יהודה, ובשנת 2011 הוקמה במקום תצפית על שם הרמטכ"ל דן שומרון. כיום מנוהל האתר על ידי רשות הטבע והגנים.

כוכב הירדן (Wikipediati, אספ.צ.)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומוורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם. תלמוד ישראלי - מפגשים דורות, מחברים עולמות.

סדר נשים | מסכת כתובות ס' ס"ו
פרשת כי תצא | ח' - י"ד באלול (10-4 לספטמבר)

דף ס': דם בפה

שני אחים שיחקו בשכונה. לפתע נתקל אחד מהם בקרש, "קיבל" רק מכה קלה בתוך הפה, ונהיה לו דימום קטן בפה.

כעבור שעה קלה האחים נכנסו לביתם והתישבו ליד השולחן לאכול ארוחת ערב. רגע לפני שהתחילו לאכול שאל האב שאל נפצע: "האם מותר לאחי הפצוע לאכול? הרי יש לו קצת דם בפה מהפצע, וכולנו יודעים שאסור לשתות דם".

אביו הם ממקומו, ניגש למטבח והסביר לילדיו החביבים כך: **"התורה אוסרת לאכול רק דם של בהמה, חיה או עוף, ואינה אוסרת דם של בני אדם. אמן, חז"ל אסרו גם דם של בני אדם, כדי שלא יטעו ויאמרו שגם דם של בהמה מותר, אבל אם הדם יוצא מפצע בתוך הפה, מותר לבלוע אותו, כי איש לא רואה אותו ולא יבואו לטעות ולומר שדם בהמה מותר."**

דף ס"א: לתת למלצר לאכול מהסעודה

התלמוד מלמדנו פעמים רבות עד כמה אנו צריכים להיות רגישים לזולת. מן התלמוד בדף זה אנו לומדים שאם עורכים סעודה ובה תבשילים בעלי ריח חזק, **צריך להציע למלצר שמגיש אותם לאכול מהם בעצמו** ואין לומר לו: "המתן בבקשה עד שהסוגרים יסיימו את הארוחה". מדוע? מפני שבגלל הריח החזק הוא מתאזן ומשתוקק לאכול

מהם ואם לא יתנו לו לאכול מהם הוא יצטער ביותר. לא רק למלצר צריך להציע לאכול מהם, אלא גם לאנשים שעומדים במקום ומריחים את המאכלים. התלמוד מספר על איש צדיק שהקפיד לתת למשרתו לאכול מכל דבר מאכל שהיה בסעודה. בסופו של דבר, אותו אדם זכה לשכר גדול על כך שנהג באצילות ובמידות טובות במשרתו. הוא זכה שאלהיו הנביא התגלה אליו.

דף ס"ב: רבי חנניה מחיה את אשתו

בדף זה בתלמוד מופיע מעשה מרתק ביותר על רבי חנניה בן חכניאי.

בתוך ימי "שבע הברכות" של רבי שמעון בר יוחאי, ביקש חברו, **רבי חנניה בן חכניאי**, ללכת לעיר אחרת כדי ללמוד תורה בשיבה. רבי שמעון בר יוחאי ביקש ממנו כי ימתין עד שיתמיתו שבעת ימי המשתה וילכו יחד. אך רבי חנניה לא הסכים לחכות, מפני שהזדרז ללמוד תורה ולא רצה להפסיד אפילו יום אחד של לימוד.

שנים עשרה שנים ישב רבי חנניה בן חכניאי בשיבה ולמד תורה בהתמדה רבה.

כשחזר רבי חנניה בן חכניאי לעירו, התקשה לחזור לביתו. הרחובות השתנו, בתים חדשים נבנו והוא לא הכיר את צורת העיר. עד שראה נערה שחברותיה קוראות לה "בת חכניאי" והבין כי היא בתו. הוא הלך אחריה עד שהגיע לביתו, וכשאשתו ראתה אותו לפתע, היא כל כך התרגשה עד שמתה מגודל ההפתעה. עמד רבי חנניה והתפלל עליה, וביקש רחמים בזכות הזכויות הרבות שהיו לה, ואכן, אשתו חזרה לחיים.

חברותא

★ | מן ההסטוריה

פעולות התגמול

בשנות החמישים והשישים של המאה ה-20 נקטה ישראל במדיניות של פעולות תגמול בתגובה לפיגועי טרור והתקפות מצד הערבים. את הפעולות הובילו ראש הממשלה דוד בן גוריון והרמטכ"ל משה דיין. התפיסה מאחוריהן הייתה שלא ניתן למנוע כל פיגוע טרור, אבל אפשר לגבות מהאויב מחיר כבד עבור דם יהודי, שיבהיר לו שמעשים כאלה יעלו לו ביוקר. לשם ביצוע פעולות התגמול הוקמה יחידה 101, שהתמזגה בהמשך עם הצנחנים, אך גם כוחות צבא אחרים לקחו בהן חלק. בין פעולות התגמול הידועות היו פעולת קיביה, מבצע חץ שחור, מבצע אלקיים, מבצע לולב ופעולת סמוע.

אנדרטה לחללי מבצע שומרון, מזרח כפר סבא (מיכאל יעקובסון, Wikipedia)

מתפלפלים

לפניכם אירוע שיעור דיון סוער:

עם תחילת שנת הלימודים גילתה דליה שהושיבו אותה בכיתה ליד דינה. דינה היא ילדה רעשנית, הדורשת כל הזמן תשומת לב, מציקה לסובבים אותה ולא קל לשבת ולתפקד לידה. דליה התלבטה האם לגשת למורה ולבקש ממנה שתעביר אותה מקום, או להמשיך לשבת שם, לנסות להתגבר ואולי אפילו להצליח לעזור לדינה.

מצד שני:

דינה מאוד מאוד תיעלב אם דליה תבקש לעבור מקום. היא גם מרחמת על דינה, ואולי דווקא אם היא תשב לידה היא תוכל להשפיע עליה ולעזור לה לימודית וחברתית. גם אם זה יפריע לה עצמה להתקדם, החסד שהיא אולי תעשה עם דינה שווה את המחיר.

מצד אחד:

דליה רוצה לשבת במקום שקט ונעים ליד מישהי שהיא אוהבת. כך יהיה לה יותר קל ללמוד ולהצליח. מכיוון שדינה היא ילדה בעייתית, הדבר עלול להפריע מאוד לדליה יותר נכון לה לבקש לעבור מקום.

ו...מה?
דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפלפלתם עליה אתם מוזמנים לשחק אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לומדי התלמוד הישראלי - קהילת גבעת שמואל, מממ קיץ תשפ"ב

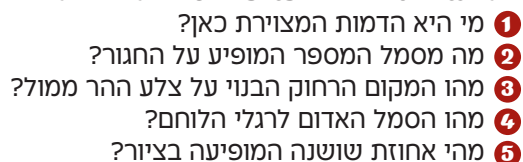
חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

מלחמת רשות ומלחמת מצווה

לפי ההלכה, מלחמות ישראל מתחלקות לשני סוגים: מלחמת מצווה, שהיא מלחמה נגד עמלק ועמי כנען, או להגן על ישראל מפני אויביהם, ומלחמת רשות, שהיא מלחמה שיכול ליזום המלך כדי להרחיב את הגבולות או מסיבות אחרות. מלחמות ישראל היום הן בגדר של מלחמת מצווה, "עזרת ישראל מיד צר".

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0			
495	רבי יהודה	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	המלכה	חורבן בית המקדש	חורבן בית המקדש	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	ברייתא העולם	ברייתא העולם	ברייתא העולם
התלמוד	הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	המלכה	חורבן בית המקדש	חורבן בית המקדש	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אברהם אבינו	ברייתא העולם	ברייתא העולם	ברייתא העולם

1. היינו יחידת קומנדו ישראלית שמטרתה ביצוע פעולות תגמול.
2. המפקד שלנו היה אריק שרון.
3. נקראנו על שם יחידת גרילה שהקים אורד וינגייט.
4. הפעולה הידועה ביותר שלנו הייתה פעולת קיביה.

דבר תורה פרשת כי-תצא

בפרשתנו מופיעות מצוות השייכות לעולם הצדקה והנתינה, המכונות "מתנות עניים", שהן המצוות שהחקלאי מקיים בשדה, כדוגמת לקט, שכחה ופאה. המשותף לכל מתנות העניים הוא שהעני הוא זה שצריך לבוא ולעשות את מעשה הלקיחה, ואין הוא מקבל את הצדקה ישירות מידיו של בעל הבית. העניים היו יוצאים בעצמם לשדות ונטולים מן הפאה שבפנית השדה ומן הלקט והשכחה שנותרו בין שורות הגידולים. **התורה רוצה ללמדנו במצוות אלו כי המעלה הגדולה של הצדקה היא השיתוף של המקבל במלאכה.** אינו דומה אדם שמקבל צדקה מבלי לעשות כל מעשה לבין כזה שהיה לו לטרוח באיסוף תבואתו. **בצורה זו העני מרגיש שגם הוא פועל, שהוא מקבל בזכות עצמו, וכך מתמלא בתחושה טובה בליבו ולא מתבייש כעני העומד בפתח.**

סדר מועד | מסכת כתובות, דף ס"ג - ס"ו

דף ס"ג: רבי עקיבא

רבי עקיבא היה אחראי על כל הצאן של **כלבא שבווע**, והתחתן עם **רחל** בתו של כלבא שבווע ששכנעה אותו ללמוד תורה, עד שהיה לתנא שרבות מן המשניות שעבר רבי יהודה הנשיא, שלוש דורות אחריו, נסדרו מפיו. כלבא שבווע התגורר בירושלים בתקופת המצור של הרומאים על ירושלים, והוא היה אחד משלושת העשירים שהחזיקו בירושלים כמות אדירה של מזון, ממנה ניתן היה לכלכל את כל אנשי העיר במשך שנים רבות. באותה תקופה נרצחו תלמידי חכמים רבים, ולכן רחל רצתה מאוד שרבי עקיבא ילמד תורה, כי היא ראתה שיש לו תכונות של מנהיג והוא מסוגל ללמוד את התורה במסירות נפש ולהעביר אותה לדורות הבאים. עד גיל מבוגר מאוד היה רבי עקיבא מלמד תורה, ובשנותיו האחרונות הוא נקלע על ידי הרומאים, ואף בבית הסוהר היו באים לשאול אותו שאלות קשות בהלכה. בגיל מאה ועשרים, ביום הכיפורים, הרגו הרומאים את רבי עקיבא, והוא נחשב לאחד מעשרת הרוגי מלכות.

דף ס"ד: ערוב תחומין

מהו "תחום שבת"? אין אדם רשאי להלך בשבת למרחק של יותר מאלפים אמה (קצת יותר מקילומטר) מן המקום שלו. ה"מקום שלו" הוא המקום שבו היה בעת כניסת השבת. אם יהודי הלך למשל במדבר בכניסת שבת, ה"מקום שלו" הוא ארבע האמות שבהן היה בשעת כניסת השבת, ומן מותר לו ללכת למרחק של אלפים אמה. לא יותר. **מי שנמצא בכניסת השבת בעיר, ה"מקום שלו" הוא כל העיר, כי כל העיר היא מקום אחד.** יהודי זה רשאי לצאת אלפים אמה מכל צד של העיר. "תחום שבת" הוא, אם כן, הגבול של אלפים אמה מן ה"מקום שלו". את הגבול הזה אסור לו לעבור.

דף ס"ה: המוצא מציאה

המשנה עוסקת במציאה שאין צורך להכריז עליה אלא המוצא אותה רשאי לטלה. **אילו מציאות אין צריך להחזיר?** דבר ראשון, צריך לודא שרואים כי החפץ אכן נאבד. אך אסור, למשל, לקחת חפץ המונח במקום מוסתר, כי כנראה בעליו הצניעו שם כדי לשוב לקחתו. **מציאה בלי סימנים:** אם על החפץ אין כל סימן מזוהה, כך שהבעלים של החפץ אינו יכול לומר: "הנה, זה שלי, יש לי סימן", המוצא את המציאה רשאי לקחת אותה לעצמו, אחרי שבטוחים שבעל החפץ כבר יודע שהוא נאבד ממנו ולפיכך הוא התיאש ממנו. **מציאה שאינה שוה פרוטה:** גם אם יש סימנים על החפץ שנמצא, אך הוא אינו שוה פרוטה, אין צורך להחזיר את האבדה לבעליה.

דף ס"ו: בת נקדימון בן גוריון

בשלהי תקופת בית שני היה עשיר מופלג בשם **נקדימון בן גוריון**, שהיה אחד משלושת העשירים שכלכלו את ירושלים בעת שצרו עליה הרומאים. לאחר חורבן בית המקדש, רכב פעם אחת רבן יוחנן בן זכאי על חמור בדרך וראה אישה יהודיה מלקטת מזון מתוך הלכלוך מפני שהיתה עניה מרודה. כשראתה האישה את רבן יוחנן בן זכאי, אמרה לו: "רבי פרנסני", עזור לי בפרנסתי. אמר לה רבי יוחנן: "מי את?". השיבה לו: "אני בתו של נקדימון בן גוריון, שהיה עשיר מופלג. רבי, זוכר אתה, את הנדוניה העצומה שאבי נתן לי לחתונתי? עכשיו לא נשאר מאומה מכל ממוני, ואני צריכה לחפש אוכל בכל מיני מקומות!"

זהו את האישים הבאים שלמדנו עליהם:

1. שניים מגדולי עשירי ירושלים ו

2. החיה אישה שמתה

3. חכם שחי בתקופת חורבן בית שני

4. היה חתנו של אחד משני העשירים הנ"ל

(אבל, יש לי סימן ויש לי סימן)
אם יש לי סימן ויש לי סימן
אם יש לי סימן ויש לי סימן

שאלות השבוע

1. האם מותר למצוץ דם מפצע באצבע?

2. באיזה גיל מת רבי עקיבא?

3. עד איזה מרחק מותר ללכת בשבת?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.* בפינוק רואה חשבון

